

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи та розвитку

С.М. Кваша

2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

рівень вищої освіти - **третій освітньо-науковий**
спеціальність - **073 «Менеджмент»**

освітньо-наукова програма – **Менеджмент**

Розробники: к.е.н., професор Балановська Т.І., д.е.н., доцент Бутенко В.М.,
д.е.н., доцент Деліні М.М., д.е.н., доцент Луцяк В.В.

Київ – 2021

Розроблено:

- 1. Балановська Тетяна Іванівна**, кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту ім. професора Й.С. Завадського НУБіП України, гарант освітньо-наукової програми
- 2. Бутенко Віра Михайлівна**, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії НУБіП України
- 3. Деліні Марина Миколаївна**, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту НУБіП України
- 4. Луцяк Віталій Васильович**, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

ВСТУП

Робоча програма педагогічної практики регламентує порядок і форму проходження педагогічної практики здобувачами третього рівня вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Педагогічна практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним з етапів професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності, який має за мету закріпити навички практичної діяльності аспірантів щодо здійснення навчально-виховного процесу у вищій школі, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності студентів, науково-методичну роботу.

Програма педагогічної практики аспірантів складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 073 «Менеджмент» та «Положення про педагогічну практику здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) Національного університету біоресурсів і природокористування України», затверджене Вченою радою НУБіП України 20 квітня 2016 р., протокол №11 (із внесеними змінами Вченою радою НУБіП України 29 травня 2020 р., протокол №10).

Організатором та базою для проходження педагогічної практики є кафедра, за якою закріплений здобувач вищої освіти ступеня доктор філософії. Крім того, здобувач вищої освіти ступеня доктор філософії може пройти педагогічну практику на аналогічних кафедрах (підрозділах) інших закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації.

1. Мета та завдання педагогічної практики

Метою педагогічної практики аспірантів є оволодіння аспірантами сучасними методами, формами та засобами навчання, формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, зокрема здатних здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку сфери освіти. У результаті проходження педагогічної практики у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії повинні бути сформовані конструктивні, організаторські, комунікативні й дослідницькі вміння викладача університету, необхідні для забезпечення провідних аспектів педагогічної діяльності: навчальної, методичної, виховної й дослідницької роботи.

Очікувані результати педагогічної практики.

Аспіранти повинні знати:

- організацію освітнього і виховного процесу у закладі вищої освіти;
- структуру та зміст викладацької діяльності;
- методику підготовки і проведення занять, організацію самостійної та індивідуальної роботи;
- основи педагогіки вищої школи.

Процес проходження педагогічної практики скерований на формування в аспірантів наступних компетентностей:

загальних:

- здатність до критичного мислення, пошуку, опрацювання, генерування нових складних ідей, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами;
- здатність спілкуватись з науковою спільнотою, працювати в міжнародному контексті, використовувати інформаційні та комунікаційні технології з метою презентації результатів наукових досліджень та їх оприлюднення державною, англійською та/або іншою іноземною мовою;

- здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у галузі управління та адміністрування, застосовуючи традиційні та інноваційні методи, прийоми, засоби тощо;

- здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях з менеджменту та науково-педагогічній діяльності;

- здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

спеціальних:

- здобуття глибинних знань з менеджменту, зокрема розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань, критичного аналізу основних концепцій, оволодіння науковою термінологією;

- здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

Програмні результати практики.

Після проходження педагогічної практики здобувачі вищої освіти ступеня доктор філософії повинні:

- демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, критичного та гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи, нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.

- застосовувати науково-педагогічні технології, зокрема, інноваційні, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність навчального процесу.

- демонструвати навички наукової комунікації, міжнародного співробітництва, представляти широкій науковій спільноті та громадськості у сфері менеджменту державною та іноземними мовами в усній та письмовій формі.

- здійснювати критичний аналіз, узагальнювати результати наукових досліджень, формулювати та обґрунтовувати висновки і пропозиції щодо розвитку концептуальних і методологічних знань у сфері менеджменту.

- діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності в процесі проведення наукових досліджень, оприлюднення результатів та їх впровадження.

2. Зміст педагогічної практики

- Визначення концептуальних засад організації педагогічної діяльності у вищій школі

- Ознайомлення з робочими програмами, змістом навчальних курсів (за фахом).

- Планування структури, розроблення методики й здійснення підготовки до проведення лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять.

- Написання планів-конспектів лекцій, семінарських, практичних чи лабораторних занять.

- Моніторинг, аналіз та підготовка методичного забезпечення з дисципліни у вищій школі.

- Проведення різних за формою навчальних занять.

- Налагодження контакту й організація педагогічної взаємодії зі студентами.

- Організація самостійної роботи студентів.

- Впровадження у навчальний процес інноваційних освітніх технологій та авторських методик.

- Вироблення індивідуального стилю організації педагогічної взаємодії та пізнавальної діяльності студентів.

- Аналіз педагогічних ситуацій.

- Відвідування й аналіз навчальних занять викладачів, проведених у закладі вищої освіти.

- Здійснення аналізу проведених колегами та самостійно організованих навчальних занять.

3. Організаційні основи педагогічної практики:

На проходження педагогічної практики) відводиться 120 годин / 4 кредита ЄКТС на 3 році навчання.

Педагогічна практика складається із навчально-методичної роботи (підготовка до занять, методична робота, відвідування та аналіз занять, проведення консультацій, керівництво різними видами діяльності студентів) та аудиторного навантаження (читання лекцій (за рішенням кафедри), проведення семінарських, практичних, лабораторних занять).

Педагогічна практика проводиться після вивчення дисципліни «Педагогіка та управління закладами вищої освіти»

4. Звітна документація

Після проходження педагогічної практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії подає на кафедру такі документи:

- звіт про проходження практики (додаток 1);
- календарний графік проходження практики (додаток 2);
- календарний план виконання індивідуального завдання педагогічної практики (додаток 3);
- відгук наукового керівника про проходження практики.

Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які проводять заняття перебуваючи на посаді НПП (за сумісництвом) в закладі вищої освіти, звільняються від практики з відповідним поданням на кафедру довідки з місця роботи та вищезазначених документів.

Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії мають право проходити педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України та за кордоном з наступним поданням щоденника практики та розгорнутої характеристики від відповідального куратора з місця проходження практики.

Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів, а також висновків, які відображені у відгуку наукового керівника.

Підсумковий контроль з педагогічної практики відбувається у формі диференційованого заліку.

Диференційований залік з педагогічної практики виставляється за результатами звіту перед комісією кафедри, склад якої формує її завідувач та оцінюється за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою. При визначенні підсумкової оцінки враховуються результати оцінювання усіх видів робіт. Участь у комісії керівника педагогічної практики (наукового керівника) є обов'язковою.

Здобувачу вищої освіти ступеня доктора філософії, який не виконав програму практики, отримав негативний висновок щодо її проходження, або незадовільну оцінку за результатами захисту, надається право її повторного проходження та захисту у встановленому порядку.

5. Права та обов'язки аспіранта

1. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії має право з усіх питань, які виникають під час проходження педагогічної практики, звертатись до наукового керівника або завідувача кафедри, вносити пропозиції щодо вдосконалення організації практики.

2. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії під час проходження практики за попередньою домовленістю має право відвідувати заняття викладачів Університету з метою вивчення методики викладання навчальних дисциплін та ознайомлення з передовим педагогічним досвідом.

3. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії підпорядковується правилам внутрішнього розпорядку Університету, розпорядженням адміністрації та керівника практики. У разі невиконання вимог, які висуваються практиканту, він може бути відсторонений від проходження практики.

6. Права та обов'язки керівника практики

1. Загальне керівництво педагогічною практикою здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії покладається на завідувача кафедри, за якою закріплений цей здобувач.

2. Безпосереднє керівництво педагогічною практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії здійснює науковий керівник, який:

- добирає тематику занять та навчальні групи для проведення педагогічної практики;
- надає методичну допомогу у плануванні та організації проведення занять зі студентами;
- контролює роботу здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, відвідування занять та інші види його роботи зі студентами, приймає заходи щодо ліквідації недоліків в організації практики;
- оцінює роботу здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії та готує відгук його про навчально-методичну роботу під час проходження практики.

Рекомендована література

1. Васюк О.В. Роль куратор у формуванні виховного мікросередовища закладу вищої освіти. Матеріали конференцій МЦНД. 2020. С. 61-62.
2. Васюк О.В. Організаційна діяльність тьютора у закладах вищої освіти. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2017. Т.277. С. 38-42
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підруч. за модул.-рейтинг. системою навчання. Київ: Центр навч. літ., 2016. 383 с.
4. Власова О.Б. Особливості роботи куратора в процесі адаптації студентів І курсу до умов навчання у вищих педагогічних навчальних закладах. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Вип. 97. 2012. С. 31-34.
5. Гладуш В.А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. 2014. 416 с.
6. Говаленкова О.Л. Шляхи підвищення якості навчання. Проблеми сучасної освіти: зб. наук.-метод. пр. Вип. 5. У 2 ч.: Ч. 1. 2014. С. 50–55.
7. Калашнікова Л.М. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
8. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
9. Каплінський В.В. Формування комунікативної складової професійної діяльності педагога в контексті реформування системи вищої освіти в Україні. Міжнародний науковий вісник: збірник наукових праць / ред. кол. І. В. Артьомов та ін. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. Вип. 2(9). С. 182 – 190
10. Козлова Г.М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ротاپринт, 2014. 200 с.
11. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник /О.В. Малихін, І.Г. Павленко, О.О. Лаврентьєва, Г.І. Матукова. Сімферополь: Дайфі, 2011. 270 с.

12. Ніколаєнко С.М. Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності). Видавничий центр НУБіП України. 2019.
13. Ніколаєнко С.М. Шинкарук В.Д., Ковальчук В.І., Кочарян А.Б. Використання BIG DATA в освітньому процесі сучасного університету. Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. №4. С. 239-253
14. Ніколаєнко С.М. Якість вищої освіти України—погляд у майбутнє. Світ фінансів. 2017. №3. с.7-22
15. Ортинський В. Л. Педагогика вищої школи: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
16. Сопівник Р.В. Планування виховної роботи у вищому навчальному закладі. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». 2016.
17. Сопівник Р.В. Морально-етичні орієнтири професійної діяльності педагога аграрного вищого навчального закладу. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. 2017. №2. С. 235-240
18. Степанов О. М. Педагогічна психологія. Альма-Матер. Академвидав, 2011. 416 с.
19. Третяк О. С. Завдання, функції, принципи, компоненти та стилі роботи куратора академічної групи у вищому навчальному закладі. Вісник Національного університету оборони України. 2014. Вип. 3. С. 159-164. Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України**

**Звіт
з педагогічної практики аспіранта**

(кафедра)

(спеціальність)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Термін проходження практики_____

Науковий керівник

(прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри

(прізвище, ініціали)

1. Ознайомлення з планами і програмами відповідної спеціальності

2. Ознайомлення з планами роботи кафедри та обов'язковою документацією кафедри

3. Індивідуальна робота зі слухачами та студентами

4. Обсяг проведення навчальної роботи за видами (дата проведення, тема)

5. Відгук наукового керівника про якість проведення занять

(дата)

(підпис)

(прізвище та ініціали
наукового керівника)

Аспірант

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Дата

Додаток 2

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Дата проведення	Академічна група	Тема	Вид занять
1	Прибуття аспіранта на практику				
2	Проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці				
3	Ознайомлення з місцем роботи аспіранта та надання йому чітких і конкретних рекомендацій про те як він повинен виконувати програму з практики та його контролю діяльності науковим керівником				
4	Підготовка матеріалів до проведення лекцій з дисципліни				
5	Підготовка матеріалів до проведення семінарських і практичних занять з дисципліни				
6	Підготовка матеріалів до проведення індивідуального заняття з дисципліни				
7	Проведення лекції з дисципліни				
8	Проведення (семінарських, практичних або лабораторних)				

	занять з дисципліни				
9	Підготовка звіту з педагогічної практики та презентації до захисту практики				
12	Подання звіту з педагогічної практики на перевірку науковому керівнику				
13	Отримання відгуку у наукового керівника та НПП (з дисципліни, за якою закріплений аспірант)				
14	Захист педагогічної практики				

Затверджується та надається окремим додатком до щоденника з практики

Керівник практики:

Науковий керівник

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри _____
«__» _____ 20__ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

**Виконання індивідуального завдання
педагогічної практики**

з «__» _____ 20__ р. по «__» _____ 20__ р.

№ п/п	Назва етапів роботи та питань, які повинні бути розроблені відповідно до завдання	Термін виконання	Показники керівника про виконання завдань
(____ 20__ р. - ____ 20__ р.)			
1	Прибуття аспіранта на практику.		
2	Проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці		
3	Ознайомлення з місцем роботи аспіранта та надання йому чітких і конкретних рекомендацій про те як він повинен виконувати програму з практики та його контролю діяльності науковим керівником		
4	Підготовка матеріалів до проведення лекцій з Н/Д № №		
5	Підготовка матеріалів до проведення (семінарських, практичних або лабораторних) занять з Н/Д № №		
6	Підготовка матеріалів до проведення індивідуального завдання з Н/Д		
7	Проведення лекції №		
8	Проведення (семінарських, практичних або лабораторних) занять №		
9	Підготовка звіту з практики та презентації до захисту		
10	Подання звіту з педагогічної практики на перевірку науковому керівнику		
11	Отримання відгуку наукового керівника та НПП (з Н/Д за якою закріплений аспірант)		
12	Захист звіту з педагогічної практики		

Аспірант

Науковий керівник аспіранта

Завідувач кафедри

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

**Відгук
наукового керівника
про проходження педагогічної практики**

на кафедрі «_____»

Під час проходження педагогічної практики аспірантка Міняйло Надія Віталіївна працювала над оформленням необхідних навчально-методичних матеріалів для проведення лекційних, семінарських і практичних занять з дисципліни «Управління персоналом»:

№ п/п	Назва навчальної дисципліни (кредитного модуля)	Форма занять	НПП за навчальною дисципліною	Назва заняття
1		лекція		Назва лекції №1
				Назва лекції №2
				Назва лекції №3
				Назва лекції №4
				Назва лекції №5
		семінарських, практичних або лабораторних занять		Назва лекції №6
				Назва лекції №7
				Назва лекції №8

У процесі роботи здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Міняйло Надія Віталіївна проявила себе як ініціативна, працелюбна і відповідальна викладачка. Продемонструвала гарні теоретичні знання і вміння самостійно:...

Вважаю, що аспірантка Міняйло Надія Віталіївна програму практики та індивідуального завдання виконала в повному обсязі та заслуговує на оцінку...

Науковий керівник

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)